

Sygn. akt V CSK 49/06

POSTANOWIENIE

Dnia 17 marca 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

Prezes SN Tadeusz Ereciński

w sprawie z wniosku Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Skarbowego

przy uczestnictwie R.K.

o zakaz prowadzenia działalności gospodarczej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 17 marca 2006 r.,

na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Okręgowego w Ś.

z dnia 13 września 2005 r., sygn. akt [...],

odrzuca skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 13 września 2005 r. Sąd Okręgowy w Ś. odrzucił apelację Skarbu Państwa, Naczelnika Urzędu Skarbowego od postanowienia Sądu Rejonowego w W. z dnia 14 czerwca 2005 r., którym oddalono wniosek o pozbawienie uczestnika prawa prowadzenia działalności gospodarczej.

W skardze kasacyjnej Skarb Państwa, Naczelnik Urzędu Skarbowego zarzucił naruszenie przepisów postępowania – art. 373 oraz 479⁹ § 1 k.p.c. i wnosił o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Możliwość pozbawienia prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek wprowadzono do polskiego prawa ustawą z dnia 31 lipca 1997 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. - Prawo upadłościowe i niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 117, poz. 751), którą dodano do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. - Prawo upadłościowe (jedn. tekst: Dz.U. z 1991 r. Nr 118, poz. 512 ze zm. – dalej: "Pr.upadł.") w tytule I dziale II - rozdział IV - "Odpowiedzialność cywilna", obejmujący art. 17¹-17³. Dodane przepisy nie regulowały dopuszczalności kasacji w tym postępowaniu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego natomiast zgodnie przyjmowano, że na orzeczenie sądu drugiej instancji, dotyczące pozbawienia praw wymienionych w art. 17² § 1 Pr.upadł. kasacja nie przysługuje (por. postanowienia z dnia 27 września 2000 r., V CKN 1520/00, OSP 2001, nr 10, poz. 142, z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 18/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 10, z dnia 25 lipca 2002 r., III CZ 70/02, nie publ.). Stanowisko takie uzasadniała treść art. 17 ust. 3 Pr. upadł. i ukształtowany pogląd, że przepis ten rozstrzyga samodzielnie i wyczerpująco o zakresie zaskarżalności kasacją orzeczeń wydanych w postępowaniu upadłościowym, w oderwaniu od przepisów kodeksu postępowania cywilnego, które w tym przedmiocie nie znajdują zastosowania. Teza o niedopuszczalności kasacji znajdowała potwierdzenie w art. 17² § 5 Pr. upadł. stanowiącym, że od postanowienia sądu o orzeczeniu zakazu,

o którym mowa w § 1, służy apelacja. Przepis ten rozumiano jako regulujący problem środków odwoławczych w omawianych tu sprawach w sposób samodzielny i wyczerpujący. Tym samym zawarte w art. 17² § 6 Pr. upadł. generalne odesłanie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym nie uzasadniało stosowania tych przepisów, które regulują dopuszczalność kasacji w postępowaniu nieprocesowym.

W ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm. – dalej: "Pr.u.n.") omawianą problematykę uregulowano w części pierwszej, tytule X "Postępowanie w sprawach orzekania zakazu prowadzenia działalności gospodarczej". Zaskarżanie orzeczeń kasacją przewidziano wprost, zgodnie bowiem z art. 376 ust. 3 Pr.u.n. od postanowienia sądu drugiej instancji przysługuje kasacja. Po wejściu w życie przepisów o skardze kasacyjnej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98) zamiast kasacji przysługuje skarga kasacyjna.

Rozważenia wymaga, czy skarga kasacyjna przysługuje od każdego postanowienia sądu drugiej instancji. Taki wniosek można wyciągnąć z treści omawianego przepisu. Nie byłoby to jednak wnioskowanie trafne. Skarga kasacyjna jest środkiem odwoławczym od orzeczeń wydanych przez sąd drugiej instancji. Z przepisów regulujących dopuszczalność skargi kasacyjnej wynika, że przysługuje od orzeczeń co do istoty, kończących postępowanie w sprawie (art. 398¹ § 1, art. 519¹ k.p.c., por. też poprzednio obowiązujące art. 392 i 519¹ k.p.c.). Na cechy te wskazano w orzecznictwie (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 1996 r., I CKN 7/96, OSNC 1997, nr 3, poz. 31, z dnia 3 kwietnia 1997 r., I CKN 29/97, nie publ., z dnia 4 grudnia 1997 r., III CZ 89/97, nie publ., z dnia 19 maja 2004 r., I CK 37/04, OSNC 2005, nr 5, poz. 90). Zwrócić trzeba też uwagę na cel postępowania kasacyjnego, którym jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147). Realizacja wymienionych

celów nie byłaby możliwa gdyby Sąd Najwyższy rozpoznawał skargi kasacyjne od wszystkich postanowień.

Uznać należy więc, że w art. 376 ust. 3 Pr.u.n. przesądzono jedynie, iż w omawianych sprawach skarga kasacyjna przysługuje, nie określono natomiast, które postanowienia sądu drugiej instancji podlegają zaskarżeniu.

W celu określenia, tych postanowień konieczne jest sięgnięcie do przepisów ogólnych. W postępowaniu w sprawach orzekania zakazu prowadzenia działalności gospodarczej stosuje się przepisy o postępowaniu nieprocesowym (art. 376 ust. 1 Pr.u.n.). Ze względu na treść art. 519¹ k.p.c., ograniczoną do określonych w nim spraw, zastosowanie tego przepisu byłoby możliwe jedynie w drodze analogii. Rozwiązanie takie nie jest jednak konieczne. Możliwa jest bowiem wykładnia art. 376 ust. 3 Pr.u.n. w związku z art. 398¹ § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. Z możliwości takiej korzystano w przeszłości. Na tle pierwotnej regulacji art. 519¹ k.p.c., nieprzewidującej w sposób generalny dopuszczalności kasacji w postępowaniu nieprocesowym, przyjmowano, że kasacja do Sądu Najwyższego przysługuje uczestnikowi od postanowienia co do istoty sprawy oraz od postanowienia formalnego, wydanych przez sąd drugiej instancji kończących postępowanie w sprawie (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 1997 r., III CZP 9/97, OSNC 1997, nr 8, poz. 99). Mając na względzie wymienione przepisy, przyjąć można, że w postępowaniu w sprawach orzekania zakazu prowadzenia działalności gospodarczej skarga kasacyjna przysługuje od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego postanowienia co do istoty sprawy lub postanowienia w przedmiocie odrzucenia wniosku albo umorzenia postępowania kończących postępowanie.

Zaskarżone postanowienie o odrzuceniu apelacji nie należy do wymienionych postanowień i dlatego nie przysługiwała od niego skarga kasacyjna tylko, zgodnie z art. 394¹ § 2 k.p.c., zażalenie.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego wniesienie przez stronę - działającą przez adwokata lub radcę prawnego - zażalenia, a nie, jak należało, kasacji, nie może być potraktowane jako mylne oznaczenie środka odwoławczego (por. postanowienia z dnia 26 sierpnia 1998 r., II CZ 71/98, OSNC

1998, nr 12, poz. 226 i z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147). Pogląd ten należy odpowiednio odnieść do sytuacji, gdy wniesiono kasację zamiast zażalenia. W związku z tym termin do wniesienia zażalenia wynosił tydzień (art. 394 § 2 k.p.c.) od doręczenia postanowienia. Skarżący w tym terminie środka odwoławczego nie wniósł.

Z powyższych względów skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu (art. 398⁶ § 2 k.p.c.).